

Als het water weer gaat stromen

Themadag Platform Waterpraktijk op 1 maart 2007

St Janskerk, te Gouda

In samenwerking met Gemeente Gouda en het Hoogheemraadschap van Rijnland

Voordat het dagprogramma officieel van start ging, voerde het Watergilde een toepasselijk toneelspel op. Conflicten tussen het hoogheemraadschap, de gemeente, de burgers en de buitenlui blijken van alle tijden te zijn. Al in 1630 komt het Hof van Holland bijeen om klachten van boeren uit de omgeving over wateroverlast, veroorzaakt door de Gemeente Gouda, te behandelen. De taak van het hoogheemraadschap is 'het drooghouden van de voeten' en door de afvoer van grote hoeveelheden water uit Gouda kan het hoogheemraadschap haar taak niet naar behoren uitvoeren. Het toneelspel eindigt met een oplossing die voor alle partijen bevredigend is, de voorzitter van het Hof complimenteert het gezonde verstand waardoor met veel belangen rekening is gehouden. Dit is nog steeds de leidraad waarmee in Gouda gewerkt wordt aan het herstellen van de historische waterstad van weleer.

Deze derde themadag van het platform Waterpraktijk staat in het teken van het project Hollandse Waterstad, een samenwerkingsinitiatief van de Gemeente Gouda, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, het Zuid-Hollandse Bureau voor Toerisme de historische vereniging Die Goude en een aantal particuliere partijen. Ruim 80 deskundigen en belangstellenden uit de waterwereld konden vandaag in de Sint Janskerk luisteren en beleven hoe Gouda het water weer laat stromen.

Wim Drossaert (dagvoorzitter Waterpraktijk) verwelkomt vervolgens de aanwezigen en vraagt de eerste sprekers van vandaag om een toelichting op de inhoud van deze dag.

Arnout Menkveld, wethouder van Gouda, is trots op zijn stad. Gouda heeft als een van de eerste gemeenten binnen het beheersgebied van het hoogheemraadschap een waterplan opgesteld. De gemeente wil het watersysteem verbeteren en het hoogheemraadschap werkt daar graag aan mee, maar ook burgers kunnen via de website meedenken over hun stad. Menkveld ziet hierdoor nieuwe kansen voor het toerisme en de recreatievaart in Gouda. Vandaag is Gouda gastheer voor de waterpraktijkdag; het project de Hollandse Waterstad is uniek voor Gouda, maar kan wel een voorbeeld functie hebben voor andere watersteden.

Op de vraag of er nog steeds problemen zijn tussen het hoogheemraadschap, de gemeente en de burgers antwoordt Menkveld dat de tijd van rechtzaken gelukkig voorbij is. Er is een goede samenwerking tussen alle partijen. Er zijn natuurlijk nog steeds problemen, door de klimaatsveranderingen en de invoering van de Kader Richtlijn Water, is water steeds meer een sturend element geworden in de ruimtelijke ordening en iedereen behartigt zijn eigen belangen zo goed mogelijk.

Aan Maria Rosendal, hoogheemraad van Rijnland wordt gevraagd of de problemen tussen de gemeente, het hoogheemraadschap en de burgers tegenwoordig nog steeds tot rechtzaken leiden. Gelukkig komt het tegenwoordig door een goede samenwerking niet meer zo ver, daar getuigt het burgerinitiatief Hollandse Waterstad wel van. Maar 'droge voeten' is natuurlijk nog steeds een taak van het hoogheemraadschap en de afwenteling van de verantwoording voor de wateroverlast vanuit de stad op het land is een actueel thema. Nog steeds moeten alle belangen afgewogen worden.

Op de vraag van Wim Drossaert of het hoogheemraadschap wel zo blij is met de Gemeente Gouda die het zonedig weer anders moet doen, antwoordt Maria Rosendal dat Gouda juist een voorbeeld kan zijn voor andere gemeenten. Advies van Maria Rosendal aan andere gemeenten is dat zij kansen moeten benutten, water in de stad kan leuk zijn!

Projectleider van de Hollandse Waterstad, Marjo van Loon, geeft in haar presentatie een mooi beeld van de plannen en wensen van Gouda. In het middagprogramma kunnen de deelnemers al deze mooie plekjes van Gouda onder leiding van een gids bekijken. Gouda wil de doorvaart vanaf de IJssel heropenen, in het centrum een sfeervolle gracht terugbrengen en in het winkelgebied de kleine intieme waterwegen weer zichtbaar maken. Gouda wil de stedenbouwkundige kwaliteit van de binnenstad verbeteren en cultuurtoerisme en pleziervaart een nieuwe impuls geven door gebruik te maken van de cultuurhistorie. Niet in een 'Anton Piek' jasje, maar als een moderne stad met eigentijdse voorzieningen. Er moet echter nog veel werk verzet worden. Een belangrijk deel van de plannen is al in de jaren '80 door een burgerinitiatief opgezet en later in het project Hollandse Waterstad weer nieuw leven ingeblazen. Gouda bereidt nu de uitvoering voor. Als in 2010 de rondweg klaar is, kan de realisatie van de sluis naar de IJssel beginnen. Tot die tijd worden voorzieningen in de binnenstad aangepast aan toenemende pleziervaart.

Hans Suijs van het Watergilde (werkgroep van de historische vereniging Die Goude) licht toe dat Gouda weer wat van de sfeer van de waterstad van weleer wil terugbrengen. Hij laat ons in zijn presentatie zien hoe het bebouwingspatroon van Gouda gerelateerd is aan het water en de scheepvaart, wat het schuren van grachten is en hoe dit alles heeft geleid tot het burgerinitiatief dat ten grondslag ligt aan De Hollandse Waterstad. Aansluitend vertelt Mireille Pondman ons meer over de samenwerking tussen de gemeente en het burgerinitiatief. Het bijzondere is dat het burgerinitiatief echt goed in elkaar zit. Het zijn professionele vrijwilligers. De uitdagingen in dit project zijn het elkaar leren verstaan om te komen tot een eenduidig probleemperspectief en het bewaken van de verhouding uitvoering en overheid. Mireille raadt steden met vergelijkbare plannen aan om een goede projectleider aan te trekken die over kennis van zaken beschikt, 'dezelfde taal' spreekt en betrokken is, maar vooral ook stevig in de schoenen staat.

Dick Kanters van Waterschap Rivierenland vraagt Mireille na afloop van haar presentatie hoe het kan dat de waterafvoer via de IJssel voor Gouda tegenwoordig niet meer mogelijk is en hoe het met de getijden zit. Het stadscentrum van Gouda ligt tegenwoordig ca. 70 cm onder NAP, de bodem is gezakt sinds 1400 en het waterpeil stijgt. Normaal is 60 cm onder NAP, maar kan bij springtij zelfs tot 3.33 boven NAP komen.

Mevrouw Van Deurzen (Nieuwland Opleidingen) vraagt zich af of de gemeente zich wel realiseert dat het bevorderen van de pleziervaart in de stad ook overlast veroorzaakt. Komen er verplichte fluisterboten? Een deel van Gouda zal inderdaad alleen voor fluisterboten toegankelijk zijn, maar de gewone pleziervaart kan via de Gouwe de stad in.

Kees Ykema is bij het project betrokken als landschapsarchitect. In zijn presentatie licht hij het toe hoe de plannen voor de Hollandse Waterstad zich ontwikkeld hebben. Zowel bovengronds als ondergronds liggen knelpunten en kansen, die worden eerst in kaart gebracht. Daarna moet gekeken worden wat haalbaar en wenselijk is voor de stad zelf, maar ook voor de omgeving, hierbij zijn veel partijen betrokken. Wat dat betreft is de titel van zijn presentatie 'Stromende belangen' ook heel toepasselijk. Voordat het water in Gouda weer gaat stromen moeten eerst de belangen van alle betrokkenen gestroomlijnd worden.

Wim Drossaert vraagt Ykema of hij, nu hij kan terugblikken op dit project, de zaken anders zou aanpakken de volgende keer. Maar dat is niet zo, misschien zou hij wat voortvander te werk gaan, maar het is een complexe materie en er is tijd nodig om de mensen aan de plannen te laten wennen.

De presentatie van Sander de Rijk, adviseur Planvorming en Ontwikkeling van het Hoogheemraadschap van Rijnland geeft ons inzicht in de belangen van het hoogheemraadschap. Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor de waterbeheersing in Gouda en het omliggende gebied. De plannen om in Gouda weer een stadsgracht terug te brengen en de waterhuishouding te veranderen heeft een aantal consequenties op gebied van veiligheid, peilbeheer en waterkwaliteit. Daar wordt binnen het project aan gewerkt. Het hoogheemraadschap is blij dat er een goede communicatie tussen de partijen is en ondersteunt het initiatief Hollandse Waterstad van harte.

Wim Drossaert vraagt zich af wat nou het verschil is tussen schuren en doorspoelen van de grachten. De Rijk merkt op dat er eigenlijk niet zoveel verschil is, maar bij schuren werd vroeger ook het riool mee gespoeld en dat gebeurt tegenwoordig niet meer met het doorspoelen van de grachten. Bij het schuren van de grachten zouden trouwens ook de schotten voor de deuren moeten, het water komt dan de binnenstad in.

De heer Van Thiel van Waterschap De Dommel vraagt of er door de gemeente ook verzamelpunten voor afvalwater voor de pleziervaart ingepland zijn. Dat is voor de recreatievaart een belangrijk aandachtspunt. Er zijn binnen de stad diverse inzamelpunten.

Hans du Pré vraagt zich af wat het belang van Rijnland in deze is. Maria Rosendal antwoordt dat droge voeten en schoon water weliswaar de hoofdtaak van het hoogheemraadschap is, maar dat woonplezier, cultuurhistorie en pleziervaart er zeker ook bij horen. Het hoogheemraadschap moet prioriteiten stellen en sluit graag aan bij bestaande initiatieven.

Bewoner Henk uit Gouda merkt op dat de belangen van 70.000 Gouwenaren ermee gemeind zijn, zij willen er ook wel wat voor terug!

Nadat de laatste vragen zijn beantwoord licht Wim Drossaert het middagprogramma toe en bedankt hij alle aanwezigen voor hun komst, de Gemeente Gouda voor de organisatie van de dag, de sprekers voor hun presentaties en het Watergilde voor de unieke locatie. Ook dank voor Kees Nijkerk die tijdens de lunchpauze op het grote orgel in de kerk speelde.

Na de lunch vertrekken er drie groepen onder leiding van een deskundige van de historische vereniging Die Goude om de locaties die in de diverse presentaties genoemd zijn te bekijken. Onderstaande foto's geven een impressie van deze koude, maar boeiende stadswandeling. Gelukkig kon vanaf half vier iedereen terecht in De Zalm, waar bij een hapje en een drankje iedereen weer snel opgewarmd was.

